

KLIVA-podcastin jakso 5. Ekosysteemipalvelut

Ida-Maria (00:00:02) (musiikkia kuuluu taustalla): Tervetuloa KLIVA-podcastiin. Tämä on KLIVA-hankkeen tekemä podcast, ja tässä podcastissa keskustelemme veteen liittyvistä ympäristökysymyksistä, ja kuinka ne liittyvät paikallisiin elinkeinoiniin maa- ja metsätaloudessa.

Ida-Maria (00:00:26): Tervetuloa KLIVA-podcastin viidennen jakson pariin. Olen Ida-Maria ja jälleen kerran keskustelen KLIVA-hankkeen hankekoordinaattorin Marin kanssa. Tässä jaksossa keskustelemme ekosysteemipalveluista. Mennään heti kysymysten pariin. Sana ekosysteemipalvelut on satunnaisesti esiintynyt siellä täällä mediassa, kun puhutaan vaikka pölyttäjien vähentymisestä tai hiilen sitomisesta maaperään, mutta mitä ekosysteemipalveluilla oikeastaan tarkoitetaan?

Mari (00:01:11): Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan niitä ekosysteemien palveluja, jotka suoraan tai epäsuoraan ovat hyödyksi ihmisille. Eli ne joko ylläpitävät tai parantavat ihmisten hyvinvointia ja elinehtoja. Lyhyemmin sanottuna voitaisiin puhua luonnon tarjoamista hyödyistä ihmiselle. Tai voidaan sanoa, että ekosysteemipalvelut ovat luonnon tarjoamia ilmaisia palveluja ihmiselle. Esimerkkejä ekosysteemipalveluista ovat luonnosta saatava ravinto ja vesi. Puhdas vesi ja erilaiset raaka-aineet. Toisaalta on erilaisia ylläpitopalveluja, niin kuin kasvien yhteyttäminen ja ravinteiden kierrätys tai maaperän muodostus. Erilaisia sääntelypalveluita on esimerkiksi veden- ja ilmanpuhdistus. Luonto tarjoaa meille myös kulttuuripalveluja, niin kuin virkistystä ja esteettisyyttä.

Ida-Maria (00:02:29): Äsken mainitsit, että ekosysteemipalvelut ovat ilmaisia ihmiselle niin ovatko ne ihan oikeasti ilmaisia?

Mari (00:02:37): Tietysti hyvä kysymys, koska ekosysteemipalveluillahan on tietysti arvoa ihmiselle, mutta rahallisen arvon määrittäminen on haastavaa. Arvoa voisi miettiä sitä kautta, että mitä jos ekosysteemipalvelu menetetään, mikä sen hinta on, tai mitä palvelun ylläpito meille maksaa. Kun joudutaan tekemään valintoja ekosysteemin, eli luontoympäristön eri hyödyntämistapojen välillä, niin on eri palvelun arvon tunteminen kuitenkin tärkeää. Rahallinen arvottaminen ei tietysti vähennä luonnon itseisarvoa, mutta se on keino edistää kestävämpää päätöksentekoa.

Ida-Maria (00:03:40): Puhuit ekosysteemipalvelun menettämisestä. Miten uhattuja ekosysteemipalvelut ovat?

Mari (00:03:51): Viimeisten vuosikymmenien aikana on tapahtunut paljonkin muutoksia elinympäristöissämme. Näistä suurimpana tulee ehkä ilmastonmuutoksen vaikutukset. Osittain emme edes ymmärrä kaikkia syy-seuraussuhteita luonnossa, esimerkiksi pölyttäjien vähentymisen syyt eivät ole täysin selviä, mutta ekosysteemipalvelut ovat kuitenkin kauttaaltaan sekä vähentynyt, että huonontunut ihmisen vaikutuksesta. Sillä on edelleen vaikutuksia ihmisen ja elinkeinojen pärjäämiseen. Esimerkiksi marjasato voi jäädä pieneksi, jos ei ole pölyttäjiä. Eikä edes puhdas vesi ole Suomessakaan enää itsestäänselvyys, tai kalastus, joka on elinkeinona kärsinyt, kun kalasto heikentyy ja on raskasmetallikertymiä. Toisaalta monien luonnonraaka-aineiden käyttö on ristiriidassa keskenään, tai suojelutarpeiden kanssa. Turvetuotanto tai metsänhakuut ovat suomalaisia esimerkkejä tästä. Joudumme punnitsemaan miten tärkeä, jokin raaka-aine meille on ja ollaanko valmiita hyödyntämään sitä muiden ekosysteemipalvelujen kustannuksella.

Ida-Maria (00:05:40): Miksi ekosysteemipalvelut ovat mukana KLIVA-hankkeessa?

Mari (00:05:47): Yleisesti ottaen me tarvitsemme enemmän ymmärrystä ekosysteemien toiminnasta. Eri toimintojen välisistä riippuvuuksista, ja näiden suhteesta ihmisen toimintaan. Ja niin kuin sanoin, monia syy-seuraussuhteita ei vielä tunneta tarpeeksi.

Erityisesti paikallisten olojen tuntemusta pyritään tässä KLIVA-hankkeessakin edistämään. Meidän hankkeessamme testataan ekosysteemikonseptin käyttöä erityisesti viestinnän apuna, ja viestintämallin kehittämisessä. Vuorovaikutus viranomaisten, alueen toimijoiden, asukkaiden, erilaisten intressiryhmien välillä on tärkeää. Ja jos käytetään ekosysteemipalveluja keskustelun lähtökohtana, voidaan päästä käsiksi erilaisiin linkkeihin eri ekosysteemipalvelujen välillä. Esimerkiksi säätelevät ekosysteemipalvelut ovat usein hyvin näkymättömiä ja tuntemattomia ihmisille, mutta keskustelujen kautta voidaan tuoda esiin näiden palvelujen merkitystä ja toisaalta selvittää onko näiden palveluiden käyttäjät, tai kuinka käyttäjät kokevat niiden merkityksen, tai tunnistavat palveluiden olemassaolon.

Keskustelemalla voidaan selvittää mitkä palvelut ovat paikallisille tärkeitä ja missä ne sijaitsevat. Keskitettyä karttapalvelua ekosysteemipalvelusta ei vielä ole olemassa, niin kuin monesta muusta asiasta. Ekosysteemipalveluiden ylläpitäminen edellyttää, että intressiryhmät tiedostavat ekosysteemipalveluiden olemassaolon ja tekevät yhteistyötä niin, että eri osapuolten kesken saadaan aikaan yhteisymmärrystä. Eli tiivistettynä KLIVA:n tavoitteena on lisätä ymmärrystä paikallisista olosuhteista, mutta myös kehittää viestintämalli, jota voitaisiin jatkossakin hyödyntää eri intressiryhmien välisessä vuorovaikutuksessa. Ekosysteemipalvelut ovat tähän hyvä lähtökohta, ja käyttökelpoinen konsepti.

Ida-Maria (00:08:48) (musiikkia kuuluu taustalla): Kiitos, että kuuntelitte. Lisätietoja KLIVA-hankkeesta löytää nettisivuiltamme: kliva.org. Meidät löytää somesta, Twitterissä, Facebookissa ja Instagramissa meidät löytää nimimerkillä @KlivaB. Menkää siis sinne seuraamaan meitä. Ja palataan taas seuraavalla kerralla, moi moi.